

รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านบริหาร

การศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

A Model for Developing Creative Leadership of Graduate Students in Educational Administration of Mahamakut Buddhist University

Srilanchang Campus.

จักรกฤษณ์ โปตาพล¹ พระมหาพุดผิงค์ สิริภิญโญ² พระมหาวิเชียร ธมมวชิโร³

¹สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

093-5347343 chakgrit.po@hotmail.com

²สำนักบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง 082-2914512

³วิทยาลัยศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง 081-3208927

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาด้านบริหารการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษา มี 3 องค์ประกอบ คือ จินตนาการ ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ คือ รูปแบบไฟฉายไตรสิกขา ประกอบด้วย หลอดไฟแห่งศีล(คิดดี พูดดี ทำดี) กระจกถ่านสมาธิ(ฉันนะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) แสงแห่งปัญญา(จินตนาการ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์) โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 พลังแห่งความดี ตอนที่ 2 การแสดงตัวตนแห่งความดี ตอนที่ 3 การแสดงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ ตอนที่ 4 สร้างสรรค์นำสรรเสริญ 3) การประเมินผลการพัฒนา พบว่านักศึกษามีความเข้าใจในความหมาย องค์ประกอบ และเห็นบุคคลตัวอย่างที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ตระหนักในความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มากขึ้นด้วย และเข้าใจว่าหลักพุทธศาสนาไม่ได้ล้าสมัย จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบมีประโยชน์ เหมาะสมในการนำไปใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รูปแบบ

Abstract

The purpose of this research: 1) investigating components on creative leadership; 2) building and developing a model of creative leadership; 3) evaluating the purpose model. The finding were as follow: 1) The components of creative leadership of Graduate Students were comprised 3 components: imagination, flexibility, and vision 2) The model of creative leadership development of Graduate Students in Educational Administration of Mahamakut Buddhist University Srilanchang Campus was flashlight of Tri – Sikkha composed Lamp of Sila, Battery’s tube of Samidhi, and Light of Panya 3) Data from follow up and evaluation revealed that Graduate Students were reported their creative leadership at higher level. Their willingness or leadership capability and governance. Moreover they be aware of

modernity and capability of Buddhist Dharma. Therefore, the three components for the assessment of the model for creative leadership development that were: usefulness, suitable, and applicative.

Keyword: Leadership, Creative Leadership, Model

1. บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในสภาวะการณ์ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะความขัดแย้งทางการเมือง เป็นความรุนแรงในการเลือกที่จะเผชิญหน้ากันของประชาชน การก่อกำเริบกลุ่มการเมืองที่มีแกนนำเป็นถึงอดีตรัฐมนตรีในการออกมาประท้วงหรือเรียกร้องทางการเมือง การตอบโต้กันด้วยถ้อยคำรุนแรง ล้วนเป็นการแสดงออกของภาวะผู้นำของคนระดับผู้นำประเทศทั้งนั้น สถานการณ์ที่ร้อนแรงอย่างต่อเนื่อง ทำให้สังคมไทยไม่เพียงได้เห็นการต่อสู้ทางการเมืองระหว่างฝ่ายรัฐบาลและฝ่ายต่อต้านรัฐบาล แต่ยังเกิดปรากฏการณ์ปะทะกันทางความคิดของนักวิชาการ ผ่านทางสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หรือแม้กระทั่งสื่อเครือข่ายออนไลน์ต่าง ๆ และทำให้ความขัดแย้งขยายออกไปในวงกว้างมากขึ้นทุกวันอย่างต่อเนื่อง นอกจากปัญหาการเมืองแล้ว ความขัดแย้งหรือความเห็นต่างของคนกลุ่มต่าง ๆ ก็กำลังแสดงออกให้เราเห็นในความคิดความเชื่อของแต่ละฝ่าย โดยเฉพาะเยาวชนที่มีทัศนคติเปลี่ยนไป กลุ่มนักเรียนไม่ยอมใส่ชุดนักเรียน ไม่ยอมร้องเพลงชาติ ไม่ยอมสวดมนต์ไหว้พระ เพราะมองว่าเป็นมรดกตกทอดจากยุคสมัยเผด็จการ นอกจากนี้ประเทศไทยต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ และที่สำคัญกำลังก้าวสู่การเข้าร่วมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ในปี ค.ศ. 2014 เป็นความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายต่อการดำรงอยู่ของชุมชนกับการเปลี่ยนแปลงที่จะถาโถมเข้าสู่ประเทศไทย ความขัดแย้งในมุมมองต่าง ๆ อาจเป็นไปได้ว่าค่านิยมของคนไทยเปลี่ยนไป หรืออาจเรียกว่าคนไทยเรายึดถือความดีและความงามแตกต่างกันมากขึ้นอย่างชัดเจน ดังที่ พงศ์ธนภัทร นิธิญาณโรจน์ (2556: 232) กล่าวว่า การเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทำให้การดำเนินชีวิตของคนในสังคมมีการแข่งขันกันสูง ค่านิยมและคุณธรรมของคนในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป คนส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจ โดยเปลี่ยนไปยกย่องคนมีฐานะทางเศรษฐกิจดี สังคมจึงมีการยั่วยุให้คนกระทำความผิดได้มากขึ้น

การดำรงชีวิตในโลกปัจจุบันและอนาคตที่มีความหลากหลายทางความคิดที่นับวันจะแตกต่างกันทางสังคม ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ทุกคนต้องดำเนินชีวิตด้วยความระมัดระวังและมีการแก้ปัญหาที่ต้องเผชิญและหาทางออกที่สร้างสรรค์ โดยเฉพาะผู้บริหารองค์การที่ต้องรับผิดชอบต่อหน้าที่ในการขับเคลื่อนองค์การไปยังทิศทางที่จะทำให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ทุกองค์การ ทุกสังคมต้องมีผู้บริหาร ไม่เพียงมีหน้าที่บริหารสั่งการเท่านั้น (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2556: 1) แต่ความเป็นผู้นำในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่มีความสลับซับซ้อน ผู้นำต้องอาศัยกระบวนการคิดและมุมมองที่แตกต่างจากเดิม หรือการมองหาเส้นทางใหม่อย่างมีวิสัยทัศน์ การมองโลกในแง่ดี มีความยืดหยุ่น มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ (กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล, วิไลพรรณ เสรีวัฒน์, 2556: 97) ดังนั้นจะเห็นว่าในสภาพปัจจุบันสังคมไทยต้องการผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อหาทางออกให้กับปัญหาที่ต้องเผชิญหน้ากัน หรือการตอบโต้กันของความ

ขัดแย้ง สอดคล้องกับที่ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2553, อ้างใน กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์ 2555: 36) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการวิจัย ทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการ เพื่อฝ่าวงล้อมและขยายขอบเขตการมองปัญหาทะลุวงไปจากแนวทางแบบเดิม ๆ จึงจะสามารถแก้ปัญหา สร้างสิ่งที่ดีและยั่งยืนได้ในอนาคต

พระพุทธศาสนามีพระพุทธเจ้าเป็นพระศาสดา ได้ทรงพัฒนาศักยภาพมนุษย์ในระดับขั้นที่เรียกว่าเป็นพระอริยบุคคล ผู้เป็นต้นแบบแห่งมนุษย์ที่ควรจะเข้าถึงและเป็นได้ และเผยแผ่พระธรรมให้กับประชาชนทั่วไปโดยเชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ที่สามารถพัฒนาตนเองได้ ดังที่ พระมหาบุญณภัทร์ ธิรปุญโญ (2556: 39 - 40) กล่าวว่า ชีวิตมนุษย์ทั่วไปนั้นถือเป็นสัตว์ประเภทหนึ่งที่มีการกิน กลัวภัย เสพกาม สืบทอดเผ่าพันธุ์ และมีความตายเป็นที่สุด มนุษย์เป็นสัตว์ที่สามารถเรียนรู้ ผิภวน สืบทอดวัฒนธรรม สร้างภาษา คติวิเคราะห์ จดบันทึก สืบทอดความรู้กันได้ รวมถึงสามารถรวมกลุ่มจัดตั้งชุมชนได้ มีกิจกรรมร่วมกันในการดำเนินชีวิตได้ ส่วนมนุษย์ในมุมมองพระพุทธศาสนาพบว่า มนุษย์นี้มีความสามารถพิเศษที่ฝึกตนเองได้ พัฒนาตนได้ไปจนถึงที่สุด จนประเสริฐยิ่งกว่าสัตว์ทั้งหลาย หลักธรรมที่มีมากมายได้จัดแบ่งเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการนำมาศึกษา การนำเอาหลักธรรมพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยที่มีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ มีผู้นับถือศาสนาพุทธเป็นจำนวนมากถือว่ามีความเหมาะสมและเป็นไปได้

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างได้เปิดหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา โดยมีปรัชญาว่า การบริการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้นำทางการศึกษาให้มีคุณภาพ และเป็นสากลเปี่ยมด้วยคุณธรรม จริยธรรมตามแนวพุทธศาสนา (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง, 2556: 6) การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพและประสิทธิภาพความเป็น “ผู้นำ” ให้กับนักศึกษาสาขาการบริหารการศึกษาที่จะจบออกไปเพื่อเป็นผู้บริหารสถานศึกษา และเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงโดยการหาแนวทางที่สร้างสรรค์ให้กับสังคมเมื่อต้องเผชิญกับการตัดสินใจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะผู้บริหารถือเป็นบุคคลสำคัญที่นำพาองค์กรให้พ้นวิกฤติต่าง ๆ รวมทั้งความขัดแย้งที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรได้ เป็นการปมเพาะเมล็ดพันธุ์แห่งความสร้างสรรค์ ที่เมื่อนำไปปลูกไว้พื้นที่ใด พื้นที่นั้นก็จะร่วมเย็นด้วยกิ่งก้านแห่งความสร้างสรรค์ ดังที่ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร (2549: 33) กล่าวว่า ตามความเชื่อที่ว่าศักยภาพภาวะผู้นำ เป็นสิ่งที่สามารถสร้างและพัฒนาได้ในบุคคลทุกคน ถ้ามีความตั้งใจจริง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการวิจัยและพัฒนาแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาด้านการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

2. วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1) ศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาด้านการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

2) สร้างและพัฒนาแบบการพัฒนภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษามหาบัณฑิตศึกษาด้านการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

3) ประเมินรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ซึ่งมีขั้นตอนการวิจัยทั้งหมด 3 ระยะ 6 ขั้นตอน ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Document Analysis) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์ ปรัชญาพุทธศาสนา ปรัชญามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปรัชญาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา การพัฒนารูปแบบรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำและรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 รูป/คน ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ระยะที่ 2 การร่างและสร้างรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การทำร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง นำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาเป็นกรอบแนวทางในการร่างรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบร่างรูปแบบและขอรับความคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อพัฒนารูปแบบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ขั้นตอนที่ 4 สร้างรูปแบบและยืนยันรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบ

ขั้นตอนที่ 5 นำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้กับนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง จำนวน 48 รูป/คน ด้วยการประเมินจากควมมีประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยอาจารย์ของมหาวิทยาลัยจำนวน 10 รูป/คน

ขั้นตอนที่ 6 สรุปผลการใช้รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้างที่ได้จากการทดลองใช้ แล้วนำมาเขียนรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

4. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง พบประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

1. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มี 3 องค์ประกอบคือ จินตนาการ ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับ จักรกฤษณ์ โปตาพล (2556: 5) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่ามีองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย จินตนาการ ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555: 22) ที่ได้ศึกษา โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ต้ององค์ประกอบ คือ จินตนาการ ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เน้นไปที่กระบวนการคิดหาแนวทางใหม่ ๆ เพื่อเป็นตัวเลือกสำหรับการวางแผน โดยสามารถจะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาขึ้นอยู่กับสถานการณ์ โดยยึดภาพอนาคตเป็นประเด็นหลักที่จะต้องไปให้ถึงจุดมุ่งหมายขององค์การตามที่ได้กำหนดเอาไว้ล่วงหน้า ดังนั้นเราจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สามารถแบ่งบทบาททั้งบทบาทนำ คือ การนำบุคคลอื่น ๆ ผ่านกระบวนการ หรือวิธีการร่วมกัน ดังที่ Ralph Kerle (1981 อ้างใน กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพล, วิไลพร เสรีวัฒน์, 2556: 26) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการนำบุคคลอื่น ให้ไปสู่อนาคตใหม่ ๆ ริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ อย่างที่คนอื่นคาดไม่ถึง หรือมองข้ามไป และบทบาทการประสานงาน คือ ความสามารถของผู้นำในการผลักดันให้ผู้ร่วมงานร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งมา ด้วยการคิดต่าง คิดหลายมิติ คิดบวก คิดเชิงสร้างสรรค์และพัฒนา รวมทั้งการคิดแก้ปัญหา (กรองทิพย์ นาควิเชตร, 2552, อ้างในกิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, 2555: 14)

จินตนาการเป็นความเชื่อ ความศรัทธา ความคาดหวังซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจที่สำคัญต้องมีความเชื่อมั่นว่ามีความเป็นไปได้ ที่ผู้นำจะแสดงออกถึงความคิดที่สร้างสรรค์ มีอารมณ์ขันในการทำงาน และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องกับ อุษณีย์ โพธิสุข (2544: 101) ได้กล่าวว่า ลักษณะของกระบวนการแก้ปัญหาที่ดีมีดังนี้ 1) การแก้ปัญหาต้องเป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมาย การกระทำที่ขาดจุดมุ่งหมายไม่นับว่าเป็นการแก้ปัญหา 2) การแก้ปัญหามีวิธีการหลายวิธี ผู้แก้ปัญหาจะต้องเลือกวิธีการที่มีความเหมาะสมกับความต้องการและความสามารถของตน 3) วิธีแก้ปัญหาแต่ละปัญหาอาจจะใช้วิธีการที่แตกต่างกัน จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมปัจจัยหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับปัญหานั้น ๆ 4) การแก้ปัญหามองต้องอาศัยความรู้แจ้งเห็นจริง คือในการแก้ปัญหาแต่ละครั้งนั้นจะต้องศึกษาปัญหาให้เข้าใจถ่องแท้เสียก่อนจึงจะสามารถแก้ปัญหานั้นได้ 5) การแก้ปัญหาเป็นการสร้างสรรค์ คือเมื่อแก้ปัญหานั้นได้สำเร็จจะต้องได้ความรู้ใหม่เกิดขึ้น และผู้แก้ต้องมีสติปัญญาองงามขึ้นด้วย 6) ปัญหาที่นำมาแก้ต้องไม่เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ เพราะกิจกรรมที่เกิดขึ้นอยู่

เป็นประจำไม่ถือว่าเป็นปัญหา 7) กระบวนการที่ทำไปโดยไม่มีแบบแผน ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา 8) กิจกรรมที่นำมาใช้แก้ปัญหาเดิมไม่ได้ ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา 9) กิจกรรมที่ทำไปเพื่อหลีกเลี่ยงปัญหา ไม่ถือว่าเป็นกระบวนการแก้ปัญหา 10) การแก้ปัญหาโดยมประกอบด้วย การวิพากษ์ วิจัย วิเคราะห์และสังเคราะห์

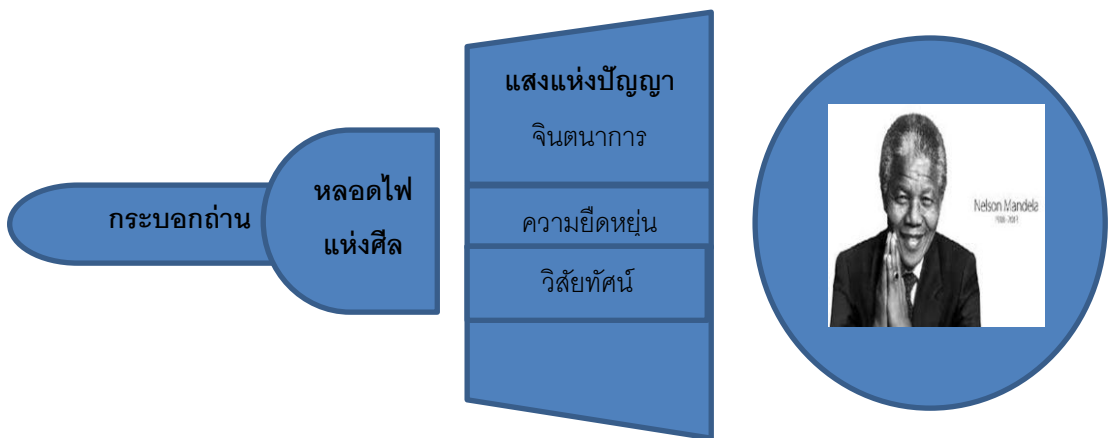
ความยืดหยุ่นคือความสามารถในการคิดและมองปัญหา พร้อมเห็นทางออกของปัญหาที่หลากหลายมุมมอง หลายทิศทาง หลายมิติ ดังที่ Edward De Bono (1970, อ้างใน สุวิทย์ มูลคำ, 2547: 66 – 73) ได้กล่าวถึงการคิดหมวก 6 ใบ ซึ่งเป็นการคิดหลายมิติ โดยมีข้อเสนอว่า ในการดำเนินชีวิตของคนเราบางคนสวมหมวกหลายใบที่มีสีแตกต่างกัน แสดงถึงความมีหลายหน้าที่ของบุคคลนั้น อย่างไรก็ตามแม้ว่าคนเราจะมีหมวกอยู่หลายใบ แต่ก็สวมได้ที่ละใบเท่านั้น เมื่อสวมหมวกใบไหนก็ต้องคิดและปฏิบัติในหน้าที่นั้น ดังนั้นการสวมหมวกเพื่อแสดงบทบาทหน้าที่จึงเป็นกระบวนการที่มีความมุ่งหมายเฉพาะเจาะจงในคิดและปฏิบัติ นอกจากนั้นผู้นำที่มีความสร้างสรรค์ต้องสามารถปรับเปลี่ยนความคิดและวิธีการได้ตลอดเวลาเมื่อได้รับข้อมูลสารสนเทศและข้อเท็จจริงใหม่ ๆ รวมทั้งเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไป เป็นคนใจกว้างและรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ไม่คิดเล็กคิดน้อย สอดคล้องกับ Sean Covey (2545: 77 - 109) ได้กล่าวถึงอุปนิสัยที่ 1 ที่ทำให้วัยรุ่นที่เป็นเลิศ คือ อุปนิสัยการเป็นอิสระแห่งการเลือกตอบสนอง โดยเขากล่าวว่า อิสระแห่งการเลือกตอบสนอง นั้นเป็นบันไดขั้นแรกไปสู่การบรรลุผลสำเร็จในการชนะใจตนเอง อุปนิสัยที่ 1 เป็นการมองโลกในแง่ดีหรือคิดในมุมบวก โดยใช้หลักคิดในใจว่า “ฉันคือพลัง ฉันเป็นคนบังคับบัญชาชีวิตของตนเอง ฉันสามารถเลือกทัศนคติที่มีต่อสังคม ฉันเป็นผู้รับผิดชอบต่อความสุขหรือความทุกข์ของตนเอง” โดยเฉพาะพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช (2529, อ้างใน ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2549: 28 -29) ได้กล่าวถึงความสำคัญในเรื่องนี้ว่า “การทำงานทุกอย่างจะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับประสานประโยชน์กับผู้อื่นเสมอ จึงต้องรู้จักทำตัวให้ใจกว้างให้เห็นความสำคัญของผู้อื่น เท่ากับความสำคัญของตนเองและงานของตน และสำคัญที่สุดต้องเข้าใจให้ถูกกว่า การประสานงานกันนั้นคือ ไม่แบ่งฝ่ายแบ่งพวกกัน ไม่แย่งประโยชน์ไม่แย่งความเห็นชอบกัน หากแต่ประคองกันด้วยความเต็มใจ เห็นใจ และเข้าใจ โดยมุ่งหวังผลสำเร็จร่วมกันเป็นสำคัญกว่าสิ่งใด”

วิสัยทัศน์เป็นภาพอนาคตที่ชัดเจนนำไปสู่ความชัดเจนของการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์จะแสดงออกถึงคนที่มองไปยังจุดหมายที่ต้องการไปให้ถึง โดยการกำหนดเป้าหมายร่วมกับเพื่อนร่วมงานที่ชัดเจน และมีการวิเคราะห์สถานการณ์ทั้งภายในและภายนอกเพื่อกำหนดแนวทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติ จะมองข้ามอุปสรรคและปัญหาต่าง ๆ มองหาความเป็นไปได้ของทุกทางเลือกกล้าที่จะปรับเปลี่ยน พร้อมเรียนรู้เรื่องใหม่ ๆ ที่ผ่านเข้ามา สอดคล้องกับ สุรศักดิ์ ปาแส (2543: 27 – 31) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะผู้บริหารการศึกษาที่มีอาชีพ ประกอบด้วย 1) มองกว้างไกลอย่างต่อเนื่องและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง ต้องมีวิสัยทัศน์ สามารถที่จะกำหนดกลยุทธ์ในการบริหารได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นผู้บริหารที่มีอาชีพต้องมีทักษะที่สำคัญในการกำหนดเป้าหมายในการทำงาน กำหนดนโยบายและวิธีทำงานที่ชัดเจน 2) สามารถที่จะวิเคราะห์สถานการณ์ เพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายและนโยบายได้อย่างเหมาะสม 3) ไวต่อการรับรู้ข่าวสารต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ทั้งในสังคมภายนอกและภายในองค์กร ทั้งในและนอกเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งรู้จักวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมาอีกด้วย 4)

ความสามารถในการจัดระบบการสื่อสารให้ได้ผล เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ทั่วถึงทุกระดับขององค์กร หน่วยงาน/สถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษามีอาชีพต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นอย่างดี 5) ความสามารถในการบริหารทรัพยากรบุคคล ต้องสามารถวางแผนบุคลากรสรรหา คัดเลือก กำหนดระบบงบประมาณ ความก้าวหน้าในอาชีพ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการวิเคราะห์ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้ทราบแนวคิด ทักษะคิดต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและนำมาเป็นข้อมูลในการบริหารทรัพยากรบุคคล 6) คุณธรรมและจริยธรรมในการบริหาร สามารถจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาใช้เป็นแบบอย่าง ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่การงานแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเอง ไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม นอกจากนี้ผู้นำที่มีความสร้างสรรค์ต้องคอยกระตุ้นคนอื่นให้มองเห็นผลที่ได้รับจากการเปลี่ยนแปลงสร้างทีมงานเพื่อทำงานร่วมกัน สอดคล้องกับ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, จักรกฤษณ์ โปตาพผล, วิสัยพร เสรีวัฒน์ (2556: 46) กล่าวว่า การมีวิสัยทัศน์รวมไปถึงการสร้างคน สร้างทีมงาน การมีสายตาอันเฉียบคม โดยมองคนในทีมที่มีแวว มีอนาคตไกล มีความคิดความอ่าน เพียงแต่อายุน้อย ขาดประสบการณ์ ผู้นำจะต้องอดทนอดกลั้น รู้จักใช้เวลาในการบ่มเพาะคนให้มีวิสัยทัศน์ ให้มีความแข็งแกร่งทั้งร่างกายจิตใจ แต่ผลลัพธ์ที่ได้คุ้มเสมอ เป็นการคิดวางแผนอนาคตของทีมงาน เพื่อกำหนดทิศทางและจุดหมายที่ชัดเจน เพื่อที่จะมุ่งสู่ความสำเร็จในอนาคต ดังที่ ลัทธกฤต ญ. สงขลา (2552: 60) กล่าวว่า ยุทธศาสตร์ในการสร้างคน ความสำคัญหาใช้อยู่ที่วิธีการและตัวบุคคลที่คุณจะพัฒนาเท่านั้น แต่ยังมีตัวผู้นำ ไม่ว่าจะผู้นำขององค์กร หัวหน้างาน หรือผู้ดำเนินการในการพัฒนาคนก็ ต้องมีประสิทธิภาพที่ดีพอ หัวใจสำคัญเมื่อคุณจะมีมือสร้างคน คุณต้องเป็นคนที่มีพลังและสมบูรณ์พร้อมในระดับหนึ่ง

2. รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการ บริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เป็นรูปแบบไปฉาย ไตรสิกขา ประกอบด้วย หลอดไฟแห่งศีล(คิดดี พูดดี ทำดี) กระจกสมาธิ(ฉันนะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) แสงแห่งปัญญา(จินตนาการ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์) โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 พลังแห่งความดี ประกอบด้วยเนื้อหา กฎแห่งแรงดึงดูด พลังของเบญจศีล พลังการคิดบวก ตอนที่ 2 การแสดงตัวตนแห่งความดี ประกอบด้วยเนื้อหา ความสุขของการทำความดี พระมหาชนก ตอนที่ 3 การแสดงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ประกอบด้วยเนื้อหา จินตนาการ ยืดหยุ่น วิสัยทัศน์ ตอนที่ 4 สร้างสรรค์นำสรรเสริญ ประกอบด้วยเนื้อหาภาพยนตร์เรื่อง Invictus ประวัติของเนลสัน แมนเดลา อดีตประธานาธิบดีแอฟริกาใต้ โดยการนำเอาผลของการศึกษาในระยะที่ 1 คือการหาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ได้ 3 องค์ประกอบ คือ จินตนาการ ความยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ มาจัดทำหลักสูตร ที่ประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และสื่อการสอน สำหรับใช้ในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการ บริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง สอดคล้องกับ เบญจพร แก้วมีศรี (2547, อ้างใน สายันต์ บุญใบ, 2555: 19) กล่าวว่า การสร้างตัวแบบและพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำ ประกอบด้วยแนวคิด กำหนดคุณลักษณะที่ต้องการ เตรียมการเพื่อพัฒนา พัฒนาคุณลักษณะ วัดและประเมินผล ตัวอย่างกิจกรรม และแบบฝึกหัด และไชยา ภาวะบุตร (2555: 4 - 5) ได้สร้างตัวแบบในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการ 3 ระยะ คือ 1) ระยะการศึกษารูปแบบ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการศึกษา

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนศึกษารูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ และ 2) ระยะ การร่างและสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนทำการร่างรูปแบบการพัฒนาภาวะ ผู้นำทางวิชาการ ขั้นตอนสร้างรูปแบบและทำการยืนยันรูปแบบ 3) ระยะ การทดลองใช้รูปแบบ ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้ ขั้นตอน สรุปผลการใช้รูปแบบการ พัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ

ภาพที่ 1 รูปแบบไฟฉายไตรสิกขา การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาศาขการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง เป็นรูปแบบไฟฉายไตรสิกขา ประกอบด้วย หลอดไฟแห่งศีล(คิดดี พูดดี ทำดี) กระบอกสมาธิ(ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา) แสงแห่ง ปัญญา(จินตนาการ ความยืดหยุ่น วิสัยทัศน์) โดยเนื้อหาแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 พลังแห่งความดี เปรียบเทียบได้กับหลอดไฟของไฟฉายที่เป็นแหล่งกำเนิดของ แสงสว่าง เพื่อใช้ส่องทางเดินไปข้างหน้าให้เดินไปยังทิศทางที่เป็นเป้าหมาย ดังนั้นแหล่งกำเนิดแห่ง แสงต้องเป็นแหล่งที่ดีงาม เพื่อให้ทุกคนเห็นแต่สิ่งที่ดีงาม จุดเริ่มต้นแห่งความดีงามคือ “ศีล” หรือ การคิดดี พูดดี ทำดี สื่อที่จะใช้ในการพัฒนาขั้นตอนนี้ประกอบด้วยเนื้อหา กฎแห่งแรงดึงดูด พลังของ เบญจศีล พลังการคิดบวก

ตอนที่ 2 การแสดงตัวตนแห่งความดี เปรียบได้กับแหล่งพลังงานของไฟฉาย นั่นก็คือ ถ่านไฟฉาย หรือแบตเตอรี่นั่นเอง เพราะการที่จะทำให้ไฟฉายส่องแสงที่ดีงามให้คนเดินตามเส้นทางที่ ถูกต้องความพยายามของผู้หน้าที่จะรักษาแสงสว่างนี้ไว้ ดังนั้นแหล่งกำเนิดพลังงานของแสง ประกอบด้วยถ่านไฟฉาย 4 ก้อนของ “อิทธิบาท 4” คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา จึงเรียกระบอก ถ่านไฟฉายนี้ว่า “กระบอกสมาธิ” สื่อที่จะใช้ในการพัฒนาขั้นตอนนี้ประกอบด้วยเนื้อหา สุขของการ ทำความดี พระมหาชนก

ตอนที่ 3 การแสดงภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เปรียบได้กับแสงของความดีงามที่จะฉายให้ เห็นภาพภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ที่คนเราจะแสดงออกมาให้คนอื่นได้เห็นว่าเป็นอย่างไร จึงเรียกว่า

“แสงแห่งปัญญา” สื่อที่จะใช้ในการพัฒนาขั้นตอนนี้ประกอบด้วยเนื้อหาประกอบด้วยเนื้อหา
จินตนาการ ยืดหยุ่น วิสัยทัศน์

ตอนที่ 4 สร้างสรรค์น่าสรรเสริญ เป็นการฉายภาพบุคคลที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
เพื่อให้เกิดรูปธรรมที่สามารถอธิบายลักษณะของผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สื่อที่จะใช้ในการ
พัฒนาขั้นตอนนี้ประกอบด้วยเนื้อหา ภาพยนตร์เรื่องInvictus ประวัติของเนลสัน แมนเดลาอดีต
ประธานาธิบดีแอฟริกาใต้

3. การประเมินผลการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศา
การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา พบว่านักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหา
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มีความเข้าใจในความหมาย องค์ประกอบ และเห็นบุคคลตัวอย่าง
ที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มากขึ้น ตระหนักในความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มากขึ้นด้วย
โดยมีความตั้งใจและความสามารถในการเป็นผู้นำที่มีความสร้างสรรค์ และเกิดความเข้าใจว่าหลัก
พุทธศาสนาไม่ได้ล้าสมัย ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับวิทยาการสมัยใหม่ได้ ดังที่กล่าวไว้ใน พระ
ธรรมคุณ 6 ที่หมายถึงคุณลักษณะของพระธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบ หรือคุณค่าของพระธรรมที่
ได้ก่อประโยชน์แก่พระพุทธเจ้าและแก่สัตว์โลก มีทั้งสิ้น 6 อย่าง เรียกว่า “พระธรรมคุณ 6”
ประกอบด้วย 1. สะวากขาโต ภาวะสะอาด ธิมโม หมายถึง พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคเจ้า ตรัสไว้ดี
แล้ว คือ ตรัสไว้เป็นความจริงแท้ อีกทั้งงามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง งามในที่สุด พร้อมทั้งอรรถ
พร้อมทั้งพยัญชนะ ประกาศหลักการครองชีวิตอันประเสริฐ บริสุทธิ์ บริบูรณ์สิ้นเชิง 2. สันติสุวิ
หมายถึงอันผู้ปฏิบัติ จะพึงเห็นได้ด้วยตนเอง คือ ผู้ใดปฏิบัติ ผู้ใดบรรลุ ผู้นั้นย่อมเห็น ประจักษ์ด้วย
ตนเอง ไม่ต้องเชื่อตามคำพูดของผู้อื่น ผู้ใดไม่ปฏิบัติ ไม่บรรลุ ผู้อื่นจะบอกก็เห็นไม่ได้ จะต้องศึกษา
เอง ปฏิบัติเอง และเห็นผลเอง 3. อกาลิโก หมายถึง ไม่ประกอบด้วยกาล คือ ไม่ขึ้นกับกาลเวลา
พร้อมเมื่อใด บรรลุได้ทันที บรรลุเมื่อใด เห็นผลได้ทันที อีกอย่างหนึ่ง เป็นจริงอยู่อย่างไร ก็เป็นอย่าง
นั้น ไม่จำกัดด้วยกาล 4. เอหิพัสสโก หมายถึง ควรเรียกให้มาดู คือ เชิญชวนให้มาชม มาพิสูจน์
ศึกษา 5. โอปะนะยโก หมายถึง ควรน้อมนำเข้ามา คือ ควรน้อมเข้ามาไว้ในใจ หรือน้อมใจเข้าไปให้ถึง
ด้วยการปฏิบัติให้เกิดมีขึ้นในใจ และ 6. ปัจจัตตัง เวทิตัพโพ วิญญูหิ หมายถึง อันวิญญูชน พึงรู้เฉพาะ
ตน คือ เป็นของที่ท่านผู้รู้จะพึงรู้ได้จำเพาะตน ทำให้กันไม่ได้ (พระธรรมปิฎก, 2543: 264 – 265)
และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ไพโรจน์ พรหมมีเนตร (2552: 147) ได้ศึกษารูปแบบภาวะผู้นำ
ทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรม โดยใช้หลักไตรสิกขา และใช้แนวทาง ปฏิยัติ ปฏิบัติ และปฏิเวธ
โดยได้ผลการประเมินรูปแบบออกมาว่ามีประโยชน์ มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้อยู่ใน
ระดับมากที่สุด จึงกล่าวได้ว่า รูปแบบมีประโยชน์ เหมาะสมและเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในการพัฒนา
ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศาการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

5. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาศา
การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยมหาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มี 3 องค์ประกอบ

ประกอบด้วย จินตนาการ ยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ควรมีการนำไปพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของนักศึกษาบัณฑิตศึกษาศาข การบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง มี 3 องค์ประกอบ ประกอบด้วย จินตนาการ ยืดหยุ่น และวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ นักศึกษบัณฑิตศึกษาศาขการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้าน ช้าง ควรจัดการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง

1.3 การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายต้องช่วยกันและมี ส่วนร่วมในการวางแผนและกำหนดระยะเวลาในการให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาในรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในผู้บริหารสถานศึกษาต่าง ๆ เพื่อนำข้อมูลที่ค้นพบมาเปรียบเทียบกันและพัฒนา รูปแบบการพัฒนา ให้ดียิ่งขึ้น

ควรมีการดำเนินการวิจัยพัฒนา รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในผู้บริหารองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการบริหารองค์การ

6. เอกสารอ้างอิง

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขา การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์, จักรกฤษณ์ โทดาพล, วิสัยพรรณ เสรีรัตน์. (2556). ภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์: สิ่งที่ควรค่าสำหรับทุกคนในอนาคต. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลัง นานา.

จักรกฤษณ์ โทดาพล. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลใน จังหวัดร้อยเอ็ด. ค้นจากเว็บไซต์ www.mbuslc.ac.th สืบค้นเมื่อวันที่ 15 มกราคม 2557.

ไชยา ภาวะบุตร. (2555). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาประถมศึกษา. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ตุลาคม – ธันวาคม(1 – 12).

พงศธรภัทร นิธิญาณโรจน์. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าวัดของเยาวชนในเขตอำเภอ เมือง จังหวัดสมุทรปราการ. บทความวิชาการศาสตรดุษฎี. บัณฑิต

- บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- พระธรรมปิฎก. (2543). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาบุญนาศรี ธิรปุณฺโญ. (2556). การดำเนินชีวิตแบบอริยวิถีในพระพุทธศาสนา. บทความวิชาการศาสนศาสตร์ดุสิตบัณฑิต. บัณฑิตบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. นนทบุรี: นิติธรรมการพิมพ์.
- ไพโรจน์ พรหมมีเนตร. (2552). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาตามหลักพุทธธรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง. (2556). คู่มือนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. เลย: บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง.
- ลัทธกฤต ฌ. สงขลา. (2552). สร้างลูกน้องให้เป็นผู้ช่วย สร้างผู้ช่วยให้เป็นมือขวา: ทักษะของหัวหน้าระดับมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: ไพลินบุ๊คเน็ต จำกัด.
- สายันต์ บุญใบ. (2555). การวิจัยและพัฒนาตัวแบบการพัฒนาภาวะผู้นำของประธานสาขาวิชาดนตรีในมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ตุลาคม – ธันวาคม(13 – 22).
- สุรศักดิ์ ปากแอส. (2543). สุ่มิติการเป็นนักบริหารมืออาชีพ. วารสารข้าราชการครู 1(21) ตุลาคม – พฤศจิกายน(27 – 33).
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). ครบเครื่องเรื่องการคิด. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2549). การแสวงหาและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารมืออาชีพ: กรณีผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สุวีริยสารัน.
- อุษณีย์ โพธิสุขและคณะ. (2544). สร้างสรรค์นักคิด: คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษด้านทักษะการคิดระดับสูง. พิมพ์ครั้งที่ 2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- Sean Covey. (2545). 7 อุปนิสัยให้วัยรุ่นเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด.

ประวัติผู้วิจัย

1. ประวัติส่วนตัว

ชื่อ-นามสกุล นายจักรกฤษณ์ โปตาพล
ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์
วัน เดือน ปี เกิด 9 มิถุนายน 2518

ที่อยู่ปัจจุบัน มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีล้านช้างจังหวัดเลย
ต.กุดป่อง อ.เมือง จังหวัดเลย 42000

เบอร์โทรศัพท์ 042 - 814616

เบอร์โทรสาร 042 - 830686

เบอร์โทรศัพท์มือถือ 093 - 5347343

2. ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	วุฒิการศึกษา	สาขาวิชา	สถาบันที่จบ
2555	ปร.ด.	การบริหารการศึกษา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2552	ศน. ม.	การบริหารการศึกษา	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
2542	ศศ. บ.	การเงิน	มหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก

3. ประวัติการทำงาน

ช่วงปี พ.ศ.	ตำแหน่ง	หน่วยงาน
2556	อาจารย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
2551	นายกเทศมนตรีตำบล	เทศบาลตำบลเวียง อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด
2548	รองนายกเทศมนตรีตำบล	เทศบาลตำบลเวียง อ.โพนทอง จ.ร้อยเอ็ด

4. ผลงานด้านการวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

Creative Leadership of Sub – District Municipality Administrators in Roi – Ed Province. (2012).

Factors of Strategic Leadership School Administrators that Affect of Students Desirable Characteristics in School area of the Upper Mekong Sub – Regions. (2013).

งานวิจัยที่กำลังดำเนินการ

ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติพระสอนศีลธรรมในจังหวัดเลย

รูปแบบการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน

รูปแบบการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กในเขตจังหวัดเลย

ข้อเสนอเชิงนโยบายการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง